

KLACHTENCOMMISSIE EENHEID AMSTERDAM

Jaarverslag 2016

Amsterdam, april 2017

KLACHTENCOMMISSIE EENHEID AMSTERDAM

Hoorzittingen:
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postadres:
Postbus 2287
1000 CG Amsterdam

Telefoon: 088-1691544
e-mailadres: klachtencommissie@amsterdam.politie.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk_1 Algemeen.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Werkzaamheden	4
Hoofdstuk_2 Klachten en evaluatie.....	6
2.1 Aantal klachten en adviezen.....	6
2.2 Cijfermatige overzichten van afgehandelde klachten.....	7
2.3 Doorlooptijd	9
Hoofdstuk_3 Toetsingsmaatstaf	10
Hoofdstuk_4 Geweld	12
Hoofdstuk_5 Bejegening	14
Hoofdstuk_6 Arrestantenbehandeling	16
Hoofdstuk_7 Etnisch profileren	18
Hoofdstuk_8 Eindwoord	19
Bijlage A:.....	20
Samenstelling Klachtencommissie Eenheid Amsterdam	

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2016 van de klachtencommissie van de politie, eenheid Amsterdam (hierna: de commissie). Dit verslag is een product van de gezamenlijke inspanning van alle leden van de commissie en haar secretariaat. Alle leden hebben een bijdrage geleverd in de vorm van een beschouwing over een van de onderwerpen die ons als commissie het afgelopen jaar zijn opgevallen: de werkwijze van de Nationale Ombudsman komt aan de orde, maar ook arrestantenzorg, etnisch profileren, bejegening en geweldsaanwending door politieambtenaren bij de uitoefening van de politietoek. Bij ieder van deze onderwerpen hebben we een of twee voorbeelden van ter zake doende klachten in geanonimiseerde en verkorte vorm opgenomen.

Uit de in dit verslag opgenomen cijfers blijkt duidelijk dat het aantal adviezen dat de commissie uitbrengt nog steeds daalt. Uit contacten met diverse andere commissies in den lande komt eenzelfde beeld naar voren. De commissie beschikt zelf niet over het instrumentarium om dit verschijnsel te onderzoeken, maar naar haar oordeel dient een dergelijk onderzoek wel te worden uitgevoerd. Een dergelijk onderzoek is ook een van de onderwerpen tijdens de bilaterale van de commissie en de chef van de eenheid Amsterdam. gesprekken tussen de voorzitter. Wellicht is dit een mogelijkheid in het kader van de evaluatie van de Politiewet?

Een reeds eerder door ons geuite zorg betreft de bezetting van het secretariaat en de rechtspositie van de medewerkers. In die situatie is het afgelopen jaar weinig verandering/verbetering opgetreden. Weliswaar heeft de secretaris een vaste aanstelling gekregen, dit geldt niet voor de adjunct-secretaris en de administratief ondersteunster. De oorzaak zou liggen in de stagnerende reorganisatie van de politie als gevolg waarvan rechtspositionele besluiten nauwelijks genomen kunnen worden.

Het afgelopen jaar hebben we twee expertmeetings (heidagen) gehouden met als onderwerp het klachtrecht en de grenzen daarvan en de werkwijze van de Nationale Ombudsman (NOM) met de nadruk op de door hem ontwikkelde behoorlijkheidswijzer.

We hebben 2016 afgesloten met 2 vacatures in de commissie wegens het vertrek van een van de leden en de door de chef van de eenheid geboden mogelijkheid de commissie met een lid uit te breiden. We verwachten deze in 2017 te kunnen invullen.

1.2 Werkzaamheden

De commissie heeft tot taak het behandelen van klachten over gedragingen van politieambtenaren die bij de eenheid Amsterdam zijn tewerkgesteld. De klachten die door de politiechef ter advisering aan de commissie zijn voorgelegd, zijn niet bemiddelbaar gebleken of klagers willen om andere hen moverende redenen een oordeel van de politiechef. Tevens is de commissie belast met het gevraagd en ongevraagd adviseren van de politiechef over klachten met betrekking tot gedragingen van politieambtenaren werkzaam bij ondersteunende diensten binnen het werkgebied van de eenheid. De klachtencommissie adviseert voorts, gevraagd en ongevraagd, de politiechef op grond van haar bevindingen van bij de commissie binnengekomen klachten.

De maatstaf die de commissie hanteert voor de beoordeling van politieoptreden is de behoorlijkheid. Zowel bij gegrond verklaring als bij ongegrond verklaring van een klacht maakt de commissie in het uit te brengen advies inzichtelijk welke feiten en omstandigheden naar haar oordeel bij de beklagde gedraging hebben meegespeeld en mede hebben geleid tot het uitgebrachte advies. Naar het

oordeel van de commissie is bij gegrond verklaring van de klacht van belang dat de inhoud van het advies door een leidinggevende met de beklagde politieambtenaar wordt besproken. De commissie begrijpt dat de adviezen binnen de eenheid breder bekend worden gemaakt dan alleen aan betrokken ambtenaren indien de materie zich daarvoor leent. Het doel hiervan is de verbetering van de kwaliteit van het politietoetreden binnen een lerende organisatie.

De commissie ziet ook als - ongeschreven - taak het verduidelijken van de taken en bevoegdheden van de politie aan de burger. Het komt voor dat een in de ogen van een burger evident onbehoorlijk optreden, het meest geëigende politietoetreden is. Politieambtenaren worden in de dagelijkse praktijk regelmatig met lastige situaties geconfronteerd waarbij op juiste wijze wordt opgetreden, ook al lijkt dit in de ogen van omstanders vaak anders.

2. Klachten en evaluatie

2.1 Aantal klachten en adviezen

Zoals reeds in de inleiding genoemd, is de daling die de afgelopen jaren zichtbaar was, doorgezet. In 2013, 2014 en 2015 werd in respectievelijk 113,73 en 58 klachtdossiers door de politiechef advies gevraagd aan de commissie. In 2016 is de commissie slechts in 35 dossiers om advies gevraagd. De commissie heeft eerder als mogelijke oorzaak gesteld dat dit te maken heeft de wijze van klachtbehandeling in de eerste fase. Zij wordt in haar idee gesterkt, nu de klachtcoördinator een vooraankondiging heeft gedaan dat er in 2017 meer adviesvragen zullen komen. Dit komt door een hoge werkdruk op het klachtensecretariaat in de eerste fase, waardoor minder tijd geïnvesteerd kan worden in bemiddeling. Uit nader onderzoek zal moeten blijken wat precies de oorzaak van deze daling is.

Door de commissie is in 56 klachtdossiers advies uitgebracht aan de politiechef. Veel van de adviezen zagen dus op klachten waarin in 2015 of zelf al 2014 advies is gevraagd. Er is dus sprake geweest van een ware inhaalslag. Door omstandigheden is de vertraging deels veroorzaakt de situatie waarin de commissie heeft verkeerd. In 2016 zijn 28 van de 35 adviesvragen in ook daadwerkelijk in 2016 afgehandeld. Drie hiervan betroffen een advies tot (tijdelijke) buitenbehandelingstelling op grond van artikel 9:8 Algemene wet bestuursrecht.

De 56 klachten bestaan uit in totaal 150 klachtelementen. Hoewel er gelet op het Besluit vaststelling klachtrubrieken 2013 33 subklachtrubrieken zijn, is er een zogenaamde top acht waarneembaar. Deze top 8 omvat 97 van de 150 klachtelementen (65%). Zeven van de subklachtrubrieken in deze top acht zien op de hoofdtribriek Politieoptreden. Dit is opvallend, omdat in de lijst met veel voorkomende subklachtrubrieken normaliter alle vier de hoofdtribrieken evenredig verdeeld zijn.

2.2 Cijfermatige overzichten van afgehandelde klachten

klachtelementen afgehandelde adviezen (tabel 1)

Hoofdklachtrubriek	Subklachtrubriek	Aantal	Percentage
Geweld	Fysiek	10	7%
	Handboeien	6	4%
	Wapenstok	1	1%
	Pepperspray	2	1%
	Diensthond	0	0%
	Vuurwapen	0	0%
Bevoegdheden	Vrijheidsbeneming	10	7%
	Binnentreden	5	3%
	Doorzoeken	2	1%
	Inbeslagneming	0	0%
	Fouilleren	2	1%
	Zaakwaarneming	2	1%
	Identificatie (conform W.I.D.)	0	0%
	Verhoor	0	0%
	Dienstverlening & Service	Bereikbaarheid	0
Niet of te laat komen		1	1%
Aangifte/klacht niet opnemen		3	2%
Informatieverstrekking		7	5%
Privacyschending		6	4%
Persvoorlichting		0	0%
Klachtbehandeling		0	0%
Politieoptreden	Geen of onvoldoende actie	12	8%
	Onjuiste actie	19	13%
	Arrestantenbehandeling	9	6%
	Discriminatie	9	6%
	Seksuele intimidatie	0	0%
	Bejegening/houding/gedrag	26	17%
	Afspraken niet nakomen	1	1%
	Naam/legitimatie	9	6%
	Verkeersgedrag	0	0%
	Vastleggen/verantwoorden	3	2%
	Deskundigheid	0	0%
	Objectiviteit	5	3%
	Onbekend	0	0%
Totaal		150	100%

Bron: registratie commissiesecretariaat 2016

Bovenstaand overzicht ziet enkel op afgehandelde klachten

Advies van de commissie aan de politiechef per klachtelement (tabel 2)

Hoofdklachtrubriek	Subklachtrubriek	Aantal	NO	G	O	GO	TBBS	BBS	Ingetrokken
Geweld	Fysiek	10	0	1	8	0	1	0	0
	Handboeien	6	0	3	2	0	1	0	0
	Wapenstok	1	0	0	1	0	0	0	0
	Pepperspray	2	0	0	2	0	0	0	0
	Diensthond	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vuurwapen	0	0	0	0	0	0	0	0
Bevoegdheden	Vrijheidsbeneming	10	0	2	8	0	0	0	0
	Binnentreden	5	0	2	3	0	0	0	0
	Doorzoeken	2	0	1	1	0	0	0	0
	Inbeslagneming	0	0	0	0	0	0	0	0
	Fouilleren	2	0	1	1	0	0	0	0
	Zaakwaarneming	2	0	0	1	0	1	0	0
	Identificatie (conform W.I.D.)	0	0	0	0	0	0	0	0
	Verhoor	0	0	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening & Service	Bereikbaarheid	0	0	0	0	0	0	0	0
	Niet of te laat komen	1	0	0	1	0	0	0	0
	Aangifte/klacht niet opnemen	3	0	0	3	0	0	0	0
	Informatieverstrekking	7	0	6	1	0	0	0	0
	Privacyschending	6	0	0	5	0	0	0	1
	Persvoorlichting	0	0	0	0	0	0	0	0
	Klachtbehandeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Politieoptreden	Geen of onvoldoende actie	12	0	3	7	1	1	0	0
	Onjuiste actie	19	0	4	13	1	1	0	0
	Arrestantenbehandeling	9	0	4	4	0	1	0	0
	Discriminatie	9	0	0	8	0	0	0	1
	Seksuele intimidatie	0	0	0	0	0	0	0	0
	Bejegening/houding/gedrag	26	0	7	16	2	1	0	0
	Afspraken niet nakomen	1	0	0	1	0	0	0	0
	Naam/legitimatie	9	0	0	6	2	1	0	0
	Verkeersgedrag	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vastleggen/verantwoorden	3	0	0	2	1	0	0	0
	Deskundigheid	0	0	0	0	0	0	0	0
	Objectiviteit	5	0	1	3	0	0	0	1
	Totaal		150	0	35	97	7	8	0

Bron: registratie commissiesecretariaat 2016

Advies beslissing per klachtelement top acht (tabel 3)

Hoofdklachtrubriek	Subklachtrubriek	NO	G	O	GO
Politieoptreden	Bejegening/houding/gedrag	0	7	16	2
Politieoptreden	Onjuiste actie	0	4	13	1
Politieoptreden	Geen of onvoldoende actie	0	3	7	1
Bevoegdheden	Vrijheidsbeneming	0	2	8	0
Geweld	Fysiek	0	1	8	0
Politieoptreden	Discriminatie	0	0	8	0
Politieoptreden	Arrestantenbehandeling	0	4	4	0
Politieoptreden	Naam/legitimatie	0	0	6	2
Totaal		0	21	70	6

Bron: registratie commissiesecretariaat 2016

2.3 Doorlooptijd

De gemiddelde doorlooptijd in de formele fase is in het jaar 2016 net als in 2015 gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. Tussen de adviesaanvraag door de politiechef en de adviesverstrekking door de commissie zaten in 2013, 2014 en 2015 respectievelijk 145 en 143 dagen en 153 dagen. In 2016 was de gemiddelde doorlooptijd 180 dagen (bijna 26 weken)

Gelet op artikel 72 Politiewet 2012 in samenhang met artikel 9:11 van de Algemene wet bestuursrecht geldt een termijn van 18 weken voor de afhandeling van een klacht. Hiermee is bedoeld de termijn tussen ontvangst van de klacht en de beslissing van de politiechef. Hoewel de commissie voortvarend te werk gaat zodra de klacht bij haar is binnengekomen, is de commissie grotendeels afhankelijk van de reactiesnelheid van klager en politieambtenaren. Vertraging in de procesgang, hoe hinderlijk ook, is soms niet te voorkomen en ook niet aan de commissie toe te rekenen. Situaties waarin klager op herhaalde verzoeken niet reageert; klagers die aangeven soms zeer lange periodes niet op een hoorzitting te kunnen verschijnen, zijn omstandigheden waarop de commissie geen invloed heeft. De bij de klachten betrokken politie ambtenaren hebben evenzeer drukke agenda's en het kost soms veel tijd om tot een goede afstemming te komen. Als reden voor de stijging van de doorlooptijd in de in 2016 afgehandelde klachten ziet de commissie de grote hoeveelheid oudere klachten die de commissie heeft afgehandeld. Wordt gekeken naar enkel de klachten die in 2016 zijn ingediend, dan is de gemiddelde doorlooptijd 'slechts' 131 dagen.

3. Toetsingsmaatstaf

Anders dan bij besluiten die aan de rechter worden voorgelegd, is bij de klachtenbehandeling het toetsingskader niet de rechtmatigheid. Ingevolge hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht dient door de Nationale Ombudsman bij de klachtbehandeling te worden getoetst of het bestuursorgaan, in casu de politie, zich jegens een klager behoorlijk heeft gedragen. De commissie hanteert ook dit toetsingskader. Waar de rechtsregels een ondergrens aanbrengen ten aanzien van het overheidshandelen, legt de behoorlijkheidstoetsing een ruimer kader aan. Het gaat er daarbij om te kunnen bepalen wat van een politieoptreden in een concreet geval in redelijkheid mag worden verwacht. Van belang is vast te stellen dat deze behoorlijkheidstoetsing slechts gedeeltelijk samenvalt met de rechtmatigheidstoetsing, in veel gevallen zal de behoorlijkheidstoetsing ruimer zijn.

Casus

Klaagster kreeg een bekeuring omdat zij haar kinderen die op de achterbank van de auto zaten geen gordel droegen. Zij klaagt dat de betrokken politieambtenaar een foto heeft gemaakt van haar kinderen, zonder dat de politieambtenaar dit kenbaar heeft gemaakt. Hoewel dit niet onrechtmatig is, acht de commissie het achterwege laten van een mededeling niet behoorlijk. De politieambtenaar had klaagster actiever en adequater moeten informeren.

Vanuit de traditie van haar taakopvatting, heeft de klachtencommissie zich bij de klachtbehandeling vaak laten leiden door de harde grenzen van wet en regelgeving. Aldus paste de commissie toch vaak een rechtmatigheidstoets toe. En waar dat opportuun is geweest, denk in dit geval met name aan klachten op het terrein van bejegening, heeft de commissie de ruimere maatstaf van de behoorlijkheid toegepast. Vanuit de wens om de klachtbehandeling zoveel mogelijk verder te dejuridiseren, is in de loop van de tijd bij de commissie de behoefte ontstaan om meer inhoud te geven aan de toetsing van het politieoptreden aan de ruimere behoorlijkheidsnormen. Omdat van de commissie mag worden verwacht dat zij bij die behoorlijkheidstoetsing ook aangeeft welk vereiste van behoorlijkheid is geschonden, heeft de commissie zich in 2016 gebogen over de vraag hoe dit op transparante wijze kan worden vormgegeven. Daartoe is contact gezocht met het bureau van de Nationale Ombudsman. Het is de commissie bekend dat de Nationale Ombudsman al sinds enige jaren gebruik maakt van een openbaar gemaakt stelsel van beoordelingsnormen. Waar deze normen aanvankelijk ook sterk leken op de rechtmatigheidsnormen, heeft de Nationale Ombudsman daarvan steeds meer afstand genomen teneinde de klachtbehandeling verder te dejuridiseren. Dat heeft in 2012 geleid tot een zogenaamde "behoorlijkheidswijzer" waarin vanuit 4 kernwaarden voor behoorlijk overheidsoptreden uiteindelijk 22 behoorlijkheidsvereisten zijn geformuleerd. De kernwaarden zijn:

- 1 Open en duidelijk
- 2 Respectvol
- 3 Betrokken en oplossingsgericht
- 4 Eerlijk en betrouwbaar.

Als behoorlijkheidsvereisten zijn onder meer genoemd: goede informatieverstrekking, maatwerk, professionaliteit, onpartijdigheid en integriteit.

In de vergadering op 7 december 2016 heeft de commissie samen met een vertegenwoordiger van de Nationale Ombudsman beraadslaagd over de toepasbaarheid van de behoorlijkheidswijzer bij de behandeling van klachten over politieoptreden. Afsproken is dat in 2017 een tweede ontmoeting met functionarissen van de Nationale Ombudsman zal plaatsvinden met als doel een transparant

stelsel van behoorlijkheidsnormen te ontwikkelen dat bruikbaar is voor de afhandeling van politiekklachten.

Nagegaan zal dan ook worden wie bij de ontwikkeling van die normen betrokken moeten worden. Ook zal bezien worden op welke wijze hierbij de overige klachtencommissies zullen worden ingeschakeld zodat een landelijke afstemming wordt gerealiseerd.

4. Geweld

De primaire aan de politie toebedeelde taak is vastgelegd in artikel 3 van de Politiewet 2012: het handhaven van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die hulp behoeven. Voor het uitvoeren van deze taak staan aan de politie veel mogelijkheden (exclusief) ter beschikking. Een van die mogelijkheden is het toepassen van geweld. In de Politiewet (2012) is vastgelegd hoe en op welke wijze de politie mag overgaan tot het toepassen van geweld ten einde de taakstelling zoals vastgelegd in artikel 3 te verwerkelijken. Artikel 7 van de Politiewet geeft een kader voor de geweldtoepassing door de politie. Geweld mag worden toegepast als de beoogde doel dit rechtvaardigt en dit doel niet op een andere manier kan worden bereikt. De toepassing van geweld dient altijd proportioneel te zijn. In de praktijk betekent dit dat geweld alleen dan mag worden toegepast wanneer in de gegeven situatie minder ingrijpende middelen niet toereikend zijn en het geweld moet in verhouding tot hetgeen beoogd wordt redelijk en gematigd zijn.

Kernbegrippen bij geweldtoepassing door de politie zijn:

- doelbinding;
- terughoudendheid;
- proportionaliteit (redelijk en gematigd).

Zoals het in de memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot aanpassing van de wetboeken van Strafrecht en Strafvordering met betrekking tot de strafbaarstelling van door politieambtenaren toegepast geweld is verwoord: "De noodzaak om te kiezen voor een bepaald gewelddmiddel moet steeds worden afgezet tegen de mogelijkheid van een geweldloos alternatief of een ander minder ingrijpend gewelddmiddel."

Casus

Klager klaagt over de geweldtoepassing door politieambtenaren. Klager had teveel gedronken. Hierom werd zijn identiteitsbewijs gecontroleerd door politieambtenaren, waarna hij op hardhandige wijze door hen is aangehouden. Klager is geboeid en over de grond naar de politieauto gesleept. Vervolgens zijn de politieambtenaren op klagers' rug gaan staan. Hieraan heeft klager verwondingen over zijn hele lichaam overgehouden

De commissie is van oordeel dat de politie in het kader van de aanhouding geweld gebruikt. Door zich tegen zijn aanhouding te verzetten, is het aan klager zelf te wijten dat de politie geweld heeft moeten passen. De commissie heeft niet uit het dossier opgemaakt dat het toegepaste geweld disproportioneel was.

Het door de wet gegeven kader voor geweldtoepassing door de politie is eerder normatief dan strikt juridisch van aard en biedt aan de klachtencommissie zeker steun bij het beoordelen van klachten over politiegeweld. Lang niet alle klachten waarin geweld een rol speelt, worden door de commissie gegrond verklaard. In het kader van haar taakuitoefening kan de politie soms niet anders dan geweld toepassen. Naar het oordeel van de commissie is de politie daarin over het algemeen terughoudend. Het geweld waarover wordt geklaagd, komt voor in veel vormen en in veel situaties. Niet limitatief opgesomd: geweld bij staande houding en aanhouding; geweld bij het handhaven van de openbare orde; geweld jegens arrestanten en soms ook verbaal geweld. Veel geweld is fysiek van aard, bij voorbeeld het geven van pijnprikkels (een knietje), corrigerend duwen, maar in een aantal situaties speelt ook een mechanisch aspect een rol: handboeien, wapenstok of pepperspray. In een klacht waarin geweld een klachtelement is, zijn veelal meerdere klachtelementen te ontwaren. Zo wordt er vaak ook geklaagd over bejegening wanneer er wordt geklaagd over geweldstoepassing door politieambtenaren.

Casus

Klager klaagt dat door de politie onnodig veel geweld tegen hem is gebruikt. Klager wenste mee te werken, edoch hij wilde geen handboeien om.

De commissie stelt vast dat de politieambtenaren in de rechtmatige uitoefening van hun bediening waren op het moment dat ze klager hebben aangehouden op verdenking van mishandeling. De commissie stelt vast dat klager zich heeft verzet tegen zijn aanhouding en zich derhalve aan zijn aanhouding heeft getracht te onttrekken. De commissie stelt vast dat de politieambtenaren eerst getracht hebben klager te boeien, vervolgens licht fysiek geweld hebben gebruikt, daarna zwaarder fysiek geweld (in de vorm van pijnprikkels) en ten slotte pepperspray. De commissie is van oordeel dat er sprake is van proportioneel geweldgebruik waarbij een logische volgorde in het kader van ingrijpendheid is aangehouden.

Tijdens de behandeling van klachten in de eerste fase wordt ook het oordeel van het Openbaar Ministerie over een klacht gevraagd. Het komt regelmatig voor dat indien een klacht ook een geweldsaspect inhoudt, het OM dit onderdeel beschouwt als een expliciete aangifte van een geweldsdelict en besluit over te gaan tot het instellen van een strafrechtelijk onderzoek. Een dergelijk onderzoek kan leiden tot een strafzaak die door het OM dient te worden afgedaan. Het OM adviseert de chef van de eenheid dan het klachtonderdeel met betrekking tot het geweld niet in behandeling te nemen, welk advies de chef van de eenheid overneemt.

5. Bejegening

Al jaren wordt door de commissie voor bejegening de volgende maatstaf aangehouden.

‘Het vereiste van een juiste en correcte bejegening houdt in dat van politieambtenaren mag worden verwacht dat zij steeds professioneel, onpartijdig en de-escalerend optreden. Het vereiste van correcte bejegening impliceert dat de politie burgers zoveel mogelijk correct te woord staat en op zakelijke wijze ingaat op vragen of opmerkingen, ook wanneer de communicatie stroef verloopt.’

De verhouding tussen een burger en een politieambtenaar die verbaliserend of anderszins optreedt, is per definitie een ongelijkwaardige verhouding. Dat klemt temeer als de burger het niet met de ambtenaar van politie eens is en er voor de burger negatieve consequenties aan het optreden zijn verbonden.

Een dergelijke situatie kan leiden tot frustratie en oplopende emoties aan de kant van de burger. Van de politieambtenaar mag worden verwacht dat hij professioneel en de-escalerend met dergelijke emoties omgaat.

In 2016 zijn er 20 klachten geweest waar bejegening onderdeel uitmaakte van de klacht. In slechts een van de klachten was bejegening de enige klachtgrond.

De commissie wil enkele van deze klachtonderdelen de revue laten passeren ter illustratie dat bij de beoordeling van bejegening de context centraal staat. Telkens dient de commissie te wegen of gedrag of uitspraken van de politieambtenaren gezien de omstandigheden gepast waren.

En tot welke overwegingen kan de commissie komen als de verklaringen lijnrecht tegenover elkaar staan en er geen anderen bij aanwezig waren?

Casus

Klager begroette een van de politieambtenaren met ‘goedenavond’ en vertelde hem dat hij en zijn vriendin naar de snackbar wilden, maar de beveiliging hen er niet wilde laten doorgaan, terwijl anderen er wel door mochten. De politieambtenaar reageerde hierop erg nors, onvriendelijk en onbeschoft. Hij tutoyeerde klager en blafte hem af, terwijl klager beleefd was en op een rustige en nette wijze sprak.

De commissie vindt geen onderbouwing voor het gestelde nors en onvriendelijk gedrag. Wel wordt –aan de hand van beelden- vastgesteld dat de politieambtenaar bleef tutoyeren, terwijl klager de politieambtenaar met u aansprak. Dit wordt gezien de omstandigheden door de commissie onbehoorlijk geacht.

Casus

Eén van de politieambtenaren zei tegen klaagster dat ze nu wisten hoe de vork in de steel zat, omdat dit het gedrag was waar het om ging en hij zei dat klaagster schijnheilig en asociaal was.

De commissie oordeelt, dat los van het gedrag van klaagster, de laatste opmerkingen niet stroken met het vereiste van een objectieve, onpartijdige en professionele bejegening.

Casus

Klager vindt dat een politieambtenaar hem onheus heeft bejegend door onder andere aan klager te vragen: “Wat doe je hier dan?”

In dit geval acht de commissie zich niet in staat tot een oordeel te komen omdat de betreffende politieambtenaar anders verklaarde en de commissie geen reden zag om de ene verklaring aannemelijker te achten dan de andere

Casus

Klager vindt dat een politieambtenaar hem onheus heeft bejegend. Toen klager aan de politieambtenaar vertelde dat hij uit een ander land kwam, dat de foto daar in zijn woning was gemaakt en dat hij daar twee woningen bezit, zei de politieambtenaar tegen hem: ‘Wat doe je hier dan? Waarom ga je niet terug naar je eigen land, man!’

In dit geval oordeelt de commissie zich niet tot oordeel in staat te achten omdat de betreffende politieambtenaar anders verklaarde en de commissie geen reden zag om de ene verklaring aannemelijker te achten dan de andere.

Casus

Klagers zijn fysiek en verbaal agressief bejegend. Klagers zijn door twee politieambtenaren geïntimideerd en de politieambtenaren hebben tegen klagers geschreeuwd.

In dit geval acht de commissie de klacht ongegrond. In het dossier zit een verklaring van een derde politieambtenaar, die iets later arriveert. Hij onderschrijft de verklaringen van de twee ambtenaren dat er geen sprake was van een onheuse bejegening. De commissie gaat uit van de geloofwaardigheid van zijn verklaring temeer omdat ook de advocaat van klagers tijdens de hoorzitting heeft aangegeven deze verklaring geloofwaardig te achten en naar deze verklaring heeft verwezen ter onderbouwing van haar betoog.

Deze zaken zijn representatief voor de klachten die worden ingediend. En elke keer weer weegt de commissie of het gedrag en/of uitspraken behoorlijk zijn en tracht middels een goed onderbouwd oordeel uitleg te geven over de afwegingen. Deze casuïstische weging kan er toe leiden dat gedrag in het ene geval onbehoorlijk zijn, terwijl vergelijkbaar gedrag in een ander geval (door andere omstandigheden) behoorlijk zijn.

6. Arrestantenbehandeling

De klachtencommissie heeft in 2016 vier klachten in behandeling genomen die zagen op de arrestantenbehandeling, meer in het bijzonder het weigeren van medicijnen en het uitblijven van een bezoek door de arts. In drie van de vier klachten heeft de klachtencommissies de politiefchef geadviseerd de klacht op dit onderdeel gegrond te verklaren.

Casus

Klager klaagt erover dat hij tijdens zijn detentie geen medische bijstand heeft gekregen. Klager, een 76 jarige man, is door BOA's aangehouden voor wildplassen en het niet tonen van een identiteitsbewijs. Klager zegt dat hij bij het arrestantencomplex meerdere malen heeft aangegeven dat hij herstellende is van een zware hartoperatie en medicatie slikt. Klager droeg een incontinentieluier. In het arrestantenoverzicht staat aangegeven dat klager geen medicijnen gebruikt.

Alhoewel niet kan worden vastgesteld dat klager bij zijn insluiting zijn gezondheidsproblemen kenbaar heeft gemaakt, is de commissie van oordeel dat van de politie in de gegeven omstandigheden mag worden verwacht bij klagers insluiting vragen te stellen over zijn gezondheid, hetgeen is nagelaten. De politie dient bij de geringste aanwijzing of twijfel over de medische gezondheid van een arrestant te overleggen met een arts.

Casus

Klager klaagt erover dat de eerste dag van zijn detentie zijn medicatie niet aan hem is verstrekt. Klager gebruikt verschillende soorten medicatie en dient deze op een vastgesteld tijdstip in te nemen, onder meer bij zijn ontbijt. Klager heeft in de avond een van zijn medicijnen gekregen. De volgende ochtend om 7:00 uur heeft klager weer verzocht om zijn medicatie maar dat werd geweigerd omdat er geen arts was geweest. Op het overdrachtsformulier staat aangegeven: *Medicijnen tegen ADHD, mag door arts op eigen verzoek gebruikt worden.* Uit de arrestantenlogging blijkt dat aan klager op dinsdag 4 februari 2014 om 00:31 uur medicatie is gegeven na contact met de arts van de GGD. In de ochtend heeft de verpleegkundige van de GGD klager om 11.40 uur bezocht en klager zijn medicatie verstrekt, die hij normaal om 8:00 uur inneemt.

De commissie heeft de politiefchef geadviseerd de klacht op dit onderdeel gegrond te verklaren omdat de politie onvoldoende zorg heeft gedragen voor het tijdig verstrekken van de medicatie. Alhoewel de politie niet zelf de medicatie mocht verstrekken en de komst van de verpleegkundige moest afwachten, had de politie ervoor moeten zorgdragen dat een arts of verpleegkundige tijdig kon beoordelen of klager in de ochtend zijn medicatie kon worden verstrekt.

Casus

Klager klaagt erover dat hem op het politiebureau de bijstand van een arts is geweigerd. Klager heeft gevraagd om bijstand van een arts in verband met zijn PTSS-klachten. Uit het bedrijfsprocessensysteem blijkt dat klager van 16.34 uur tot 18.39 uur op het politiebureau is verbleven. Verbalisant van M. verklaart net als klager dat klager bij aankomst op het politiebureau om een arts heeft gevraagd, alhoewel dit niet blijkt uit het bedrijfsprocessensysteem. Van M. heeft contact opgenomen met de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) om een artsbezoek voor klager aan te vragen. De arts is niet voor het heenzenden van klager op bezoek gekomen. De klachtencommissie heeft de politiechef geadviseerd de klacht op dit onderdeel gegrond te verklaren, omdat de politie heeft nagelaten toe te zien dat de arts binnen een redelijke termijn op het politiebureau aanwezig was. Voorts is de commissie van oordeel dat de politie de medische bijzonderheden met betrekking tot klager in het bedrijfsproces had moeten registreren.

De commissie stelt voorop dat de omvang van de zorgplicht van de politie voor arrestanten afhangt van de omstandigheden van het geval, waarbij onder meer van belang kan zijn wat bekend is of bekend hoort te zijn over de conditie waarin de arrestant tijdens zijn insluiting verkeert. Volgens de Nationale Ombudsman dient de politie bij de geringste aanwijzing of twijfel over de medische gezondheid van een arrestant te overleggen met een arts. De politie dient ook indien een arrestant zelf niet om bijstand van een arts verzoekt, indien daar de minste aanleiding toe is, de arrestant hierover actief te bevragen. De commissie erkent dat bij het verstrekken van medicijnen de politie afhankelijk is van artsen en verpleegkundigen van de GGD. Gelet op de zorgplicht die bij de politie rust voor de gezondheid van een arrestant, kan in geval medische bijstand wordt verlangd, echter niet worden volstaan met het enkel contact opnemen met de GGD. De politie dient zich ervan te vergewissen dat de arts dan wel de verpleegkundige tijdig actie onderneemt. Voorts benadrukt de commissie het belang van registratie van een verzoek om een arts in de bedrijfsprocessensysteem.

Juridisch kader:

Artikel 26 lid 1 onder d van de Ambtsinstructie bepaalt dat de korpschef voorzieningen treft opdat de ingeslotene in ieder geval beschikt over de noodzakelijke medische zorg. Artikel 32 Ambtsinstructie bepaalt onder meer dat de ambtenaar met de arts overlegt indien de ingeslotene zelf om medische bijstand of medicijnen vraagt. Artikel 33 Ambtsinstructie vervolgt dat de ambtenaar de aanwijzingen van de arts over de zorg voor de gezondheid van de ingeslotene opvolgt. Paragraaf 4.3.4 van de LRA bepaalt dat medicijnen alleen worden verstrekt op voorschrift van een arts, ook al is de ingeslotene in het bezit van medicijnen bij binnenkomst. Artikel 4.3.3 van het LRA bepaalt dat in het bedrijfsprocessensysteem melding dient te worden gemaakt van het verzoek om een arts door een ingeslotene, alsmede van het overleg met de arts en het bezoek van de arts, alsook van diens aanwijzingen met betrekking tot het omgaan met de ingeslotene

7. Etnisch profileren

Het onderwerp 'etnisch profileren' heeft in 2016 politiek en bestuurlijk veel in de belangstelling gestaan. Onder het begrip etnisch profileren verstaat de commissie het aanhouden of staande houden van burgers op grond van hun zichtbare etnische achtergrond en/of huidskleur, zonder dat daar een objectieve en redelijke rechtvaardiging voor bestaat.

In het jaar 2016 heeft de commissie acht klachten ontvangen die zagen op discriminatie, waarvan een klacht specifiek betrekking had op etnisch profileren. Bij de overige discriminatieklachten zagen vijf zaken op een gesteld onderscheid op basis van huidskleur, een zaak op basis van huidskleur/geslacht en een zaak op basis van leeftijd.

Casus

Klager stelt dat hij onevenredig vaak wordt staande gehouden in vergelijking met collega's die in eenzelfde auto rijden en die niet licht getint zijn. Volgens klager heeft dat te maken met zijn huidskleur en achtergrond.

De commissie overweegt allereerst dat het staande houden of anderszins controleren van burgers enkel wegens zichtbare etnische achtergrond of huidskleur zonder dat andere relevante feiten of omstandigheden, niet strookt met een zorgvuldige uitoefening van de politietaak. De commissie begrijpt het gevoel van onmacht van onmacht en irritatie van klager over het veelvuldige staande worden gehouden. In deze zaak acht de commissie het echter aannemelijk dat de nachtelijke controle niet plaatsvond op basis van huidskleur, maar was ingegeven door de volgende factoren: type auto, locatie van de controle, hoeveelheid politieregistraties van de auto en de omstandigheid dat het een leaseauto betreft waarvan de eigenaar niet bekend was. De commissie acht het politieoptreden op dit onderdeel behoorlijk en adviseert tot ongegrondverklaring van de gehele klacht.

8. Nawoord

Naast wat we als klachtencommissie ‘dagelijks’ doen, het adviseren over het afdoen van klachten van burgers over de politie, proberen we uit de informatie die we aldus krijgen over hoe burgers in Amsterdam soms hun politie ervaren, ook de ‘krenten’ te halen. Daarbij gaat het om bijzondere situaties of thema’s die maatschappelijke gevoeligheid kennen of onderwerpen waarvan wij als commissie denken dat de (Amsterdamse) politie er iets mee moet doen. Daar ligt het belang van de signalerende functie van de klachtencommissie. Een vraag die we ons regelmatig stellen maar waarop we het antwoord nog niet hebben is hoe de resultaten van ons werk ingebed kunnen raken in het politiekorps. Dialoog is daarbij een belangrijk middel maar ook, en daarop focussen we dit jaar zeker: het kenbaar, expliciet maken welke normen de commissie hanteert bij het beoordelen van klachten en het adviseren daarover.

We zijn een commissie in een dynamische krachtenveld. Dat maakt ons werk niet alleen afwisselend, maar ook inspirerend. Een onafhankelijke commissie in een blauwe wereld. Dat boeit ons en we gaan er met veel genoegen mee door.

Amsterdam, april 2017,

Henk de Graaff, voorzitter

Bijlage A:

Samenstelling Klachtencommissie Eenheid Amsterdam

Voorzitter

dr. mr. H.J. de Graaff

Vice-voorzitter

mw. mr. M. Soffers

Leden

mr. R.O.Meijer, oud adviseur Twynstra Gudde

mw. mr. C.A. Winnubst, advocaat & NMI register Mediator (tot december 2016)

mw. mr. A Ghonedale, stafjurist NIFP (Pieter Baan Centrum)

mr. R.J.L. van Bokhoven (Officier van Justitie, Openbaar Ministerie Den Haag)

Secretaris

mr. R.P. Nijssen

Adjunct-seceretaris

mw. mr. D.M. Tensen

Juridisch medewerker

mw. D. Klaassen LLB (tot september 2016)